

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4. Vtrum peccator manducans sacramentaliter peccet.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

conuenit manducare spiritualiter hoc sacramentum. AD TERTIVM dicendum, quod Christus manet in hominibus secundum presentem statum per fide, sed in angelis beatis est per manifestam visionem. & ideo non est simile, sicut dictum est. *

In solutionibus praecar. g. r. & 2. in isto art.

ARTICVLVS III. *Utrum solus homo iustus possit Christum sacramentaliter manducare.*

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur, quod nullus possit manducare Christum sacramentaliter, nisi homo iustus. Dicit enim Aug. in lib. de Remedio poenitentiae, ut quid paras dentem & uentrem? crede, & manducasti: credere enim in eum, hoc est panem uiuum manducare: sed peccator non credit in eum: quia non habet fidem formatam, ad quam pertinet credere in Deum, ut in secunda parte habitum est. * ergo peccator non potest manducare hoc sacramentum, quod est panis uiuus. ¶ 2. Praeterea. Hoc sacramentum maxime dicitur esse sacramentum charitatis, ut supra dictum est: sed sicut infideles priuantur fide, ita omnes peccatores priuantur charitate. Infideles autem non videntur posse sacramentaliter sumere hoc sacramentum, cum in forma huius sacramenti dicatur mysterium fidei. ergo pari ratione neque aliquis peccator potest corpus Christi sacramentaliter manducare.

4. d. 9. ar. 2. q. 1 & 2. & ar. 3. q. 2. c. 6. & de 12. q. 1. ar. 2. & 3. ar. 2. in 10. p. a. f. ante med. lo. o. r. e. f. e. r. de c. 6. sec. d. 2. c. Vt quid paras. 2. 2. q. 4. ar. 5. q. 9. ar. 4. ad 3. arg.

¶ Praeterea. Peccator magis est abominabilis Deo, quam creatura irrationabilis: dicitur enim in psal. quadragesimo octauo, de homine peccatore; Homo, cum in honore esset, non intellexit, comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis: sed animal brutum (putamus autem canis) non potest sumere hoc sacramentum: sicut etiam non potest sumere sacramentum baptismi: ergo videtur quod pari ratione, neque peccatores hoc sacramentum manducant.

Tract. 26. in Ioan. paru a med. super illud ego sum panis uitae 20. 9.

SED CONTRA est, quod super illud Ioan. sexto. (Patres uestri manducauerunt manna in deserto, & mortui sunt) dicit Augustinus. ¶ Multi de altari accipiunt, & accipiendo moriuntur: unde dicit Apostolus. Iudicium sibi manducat & bibit: sed non moriuntur sumendo nisi peccatores. ergo peccatores corpus Christi sacramentaliter manducant, & non solum iusti.

q. 76. ar. 6. ar. 1. & q. 77. ar. 3.

RESPONDEO. Dicendum, quod circa hoc quidam antiqui errauerunt, dicentes quod corpus Christi, nec etiam sacramentaliter a peccatoribus sumitur: sed quam cito labijs peccatoribus contingitur, tam cito sub speciebus sacramentalibus definit esse corpus Christi: sed hoc est erroneum, de rogat enim veritati huius sacramenti, ad quam pertinet (sicut supra dictum est) quod manentibus speciebus corpus Christi sub eis esse non desinat. Species autem manent, quamdiu substantia panis maneret, si ibi adesset, ut supra dictum est. ¶ Manifestum est autem, quod substantia panis assumpta a peccatore, non statim esse desinit, sed manet quamdiu per calorem naturalem digeratur: unde tamdiu corpus Christi sub speciebus sacramentalibus manet a peccatoribus sumptis. unde dicendum est, quod peccator sacramentaliter corpus Christi manducare potest, & non solum iustus.

q. 77. ar. 5. & 8. & alij c. iudicem.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod uerba illa & similia sunt intelligenda de spirituali manducatione, quae peccatoribus non conuenit. Et ideo ex prauo intellectu horum uerborum videtur praedictis er

ros processisse, dum nescierunt distinguere inter corporalem & spirituales manducationem.

AD SECUNDVM Dicendum, quod etiam, si infidelis sumat species sacramentales, corpus Christi sub sacramento sumit: unde manducat Christum sacramentaliter, si ly sacramentaliter determinat uerbum ex parte manducati, si autem ex parte manducantis, tunc proprie loquendo, non manducat sacramentaliter, quia non utitur eo quod accipit ut sacro, sed ut simplici cibo: nisi forte infidelis intederet recipere illud, quod ecclesia confert, licet non haberet fidem ueram circa articulos, uel etiam hoc sacramentum.

AD TERTIVM dicendum, quod etiam si mus uel canis hostiam consecratam manducet, substantia corporis Christi non definit esse sub speciebus, quamdiu species illae manent, hoc est, quamdiu substantia panis maneret, sicut etiam si proiceretur in lutum, nec hoc uergit in detrimentum dignitatis corporis Christi, qui uoluit a peccatoribus crucifigi abique diminutione suae dignitatis, praesertim cum mus aut canis non tangat ipsum corpus Christi, secundum propriam speciem, sed solum secundum species sacramentales: quidam autem dixerunt, quod statim cum sacramentum tangitur a mure uel cane, definit ibi esse corpus Christi: quod etiam derogat ueritati sacramenti, sicut supra dictum est. Nec tamen dicendum est, quod animal brutum sacramentaliter corpus Christi manducet, quia non est natum uti eo ut sacramento: unde non sacramentaliter, sed per accidens corpus Christi manducat, sicut manducaret ille, qui fumeret hostiam consecratam, nesciens ea esse consecratam.

Et quia id quod est per accidens, non cadit in diuisione alicuius generis, ideo hic modus manducandi corpus Christi, non ponitur tertius praeter sacramentalem & spirituales.

ARTICVLVS IIII.

Utrum peccator sumens corpus Christi sacramentaliter peccet.

AD QUARTVM sic proceditur. Videtur, quod peccator sumens corpus Christi sacramentaliter, non peccet. non enim est maioris dignitatis Christus sub specie sacramenti, quam sub specie propria: sed peccatores tangentes corpus Christi sub specie propria, non peccabant, quin etiam ueniam peccatorum consequerentur, sicut legitur Lucae septimo de muliere peccatrice, & Mathei decimo quarto dicitur, quicumque tetigerunt fimbriam uestimenti eius, salui facti sunt. ergo non peccant, uel magis salutem consequuntur, sacramentum corporis Christi sumendo.

¶ 2. Praet. Hoc sacramentum, sicut & alia, est quaedam spiritualis medicina: sed medicina datur infirmis ad salutem, secundum illud Matth. nono. Non est opus ualentibus medicus, sed male habentibus: infirmum uel male habentes spiritualiter sunt peccatores. * ergo hoc sacramentum abique culpa sumere possunt.

¶ 3. Praet. Hoc sacramentum cum in se Christum contineat, est de maximis bonis. Maxima autem bona [secundum Aug. in li. de libero arb.] sunt quibus nullus male potest uti. Nullus autem peccat, nisi per abusum alicuius rei, ergo nullus peccator sumens hoc sacramentum peccat.

¶ 4. Praet. Sicut hoc sacramentum sentitur gustu & tactu, ita & uisu. Si ergo peccator ex eo, quod sumit hoc

In cor. 11. q. 1. ar. 1. & ar. 2. & ar. 3. & ar. 4. & ar. 5. & ar. 6. & ar. 7. & ar. 8. & ar. 9. & ar. 10. & ar. 11. & ar. 12. & ar. 13. & ar. 14. & ar. 15. & ar. 16. & ar. 17. & ar. 18. & ar. 19. & ar. 20. & ar. 21. & ar. 22. & ar. 23. & ar. 24. & ar. 25. & ar. 26. & ar. 27. & ar. 28. & ar. 29. & ar. 30. & ar. 31. & ar. 32. & ar. 33. & ar. 34. & ar. 35. & ar. 36. & ar. 37. & ar. 38. & ar. 39. & ar. 40. & ar. 41. & ar. 42. & ar. 43. & ar. 44. & ar. 45. & ar. 46. & ar. 47. & ar. 48. & ar. 49. & ar. 50. & ar. 51. & ar. 52. & ar. 53. & ar. 54. & ar. 55. & ar. 56. & ar. 57. & ar. 58. & ar. 59. & ar. 60. & ar. 61. & ar. 62. & ar. 63. & ar. 64. & ar. 65. & ar. 66. & ar. 67. & ar. 68. & ar. 69. & ar. 70. & ar. 71. & ar. 72. & ar. 73. & ar. 74. & ar. 75. & ar. 76. & ar. 77. & ar. 78. & ar. 79. & ar. 80. & ar. 81. & ar. 82. & ar. 83. & ar. 84. & ar. 85. & ar. 86. & ar. 87. & ar. 88. & ar. 89. & ar. 90. & ar. 91. & ar. 92. & ar. 93. & ar. 94. & ar. 95. & ar. 96. & ar. 97. & ar. 98. & ar. 99. & ar. 100.

Alia, ergo hoc sacramentum est corporalis panis sumptus, licet a peccatore non longe a primo.

Ioan. 6. q. 1. ar. 1. & ar. 2. & ar. 3. & ar. 4. & ar. 5. & ar. 6. & ar. 7. & ar. 8. & ar. 9. & ar. 10. & ar. 11. & ar. 12. & ar. 13. & ar. 14. & ar. 15. & ar. 16. & ar. 17. & ar. 18. & ar. 19. & ar. 20. & ar. 21. & ar. 22. & ar. 23. & ar. 24. & ar. 25. & ar. 26. & ar. 27. & ar. 28. & ar. 29. & ar. 30. & ar. 31. & ar. 32. & ar. 33. & ar. 34. & ar. 35. & ar. 36. & ar. 37. & ar. 38. & ar. 39. & ar. 40. & ar. 41. & ar. 42. & ar. 43. & ar. 44. & ar. 45. & ar. 46. & ar. 47. & ar. 48. & ar. 49. & ar. 50. & ar. 51. & ar. 52. & ar. 53. & ar. 54. & ar. 55. & ar. 56. & ar. 57. & ar. 58. & ar. 59. & ar. 60. & ar. 61. & ar. 62. & ar. 63. & ar. 64. & ar. 65. & ar. 66. & ar. 67. & ar. 68. & ar. 69. & ar. 70. & ar. 71. & ar. 72. & ar. 73. & ar. 74. & ar. 75. & ar. 76. & ar. 77. & ar. 78. & ar. 79. & ar. 80. & ar. 81. & ar. 82. & ar. 83. & ar. 84. & ar. 85. & ar. 86. & ar. 87. & ar. 88. & ar. 89. & ar. 90. & ar. 91. & ar. 92. & ar. 93. & ar. 94. & ar. 95. & ar. 96. & ar. 97. & ar. 98. & ar. 99. & ar. 100.

hoc sacramentum, peccet, videtur etiam quod peccaretur dicendo, quod pater esse falsum: cum ecclesia omnibus hoc sacramentum videndum; & adorandum proponat: ergo peccator non peccat ex hoc, quod manducat hoc sacramentum.

¶ Præterea. Contingit quandoque, quod aliquis peccator non habet conscientiam sui peccati, non tamen talis peccare videtur, corpus Christi sumendo: quia secundum hoc omnes peccarent qui sumunt, quasi periculose exponentes, cum Apostolus dicat primæ Corinth. quarto. Nihil mihi conscius sum: sed non in hoc iustificatus sum: non ergo videtur quod peccator cedat in culpam, si hoc sacramentum sumat.

SED CONTRA est, quod Apostolus dicit primæ Corinth. v. decimo. Qui manducat & bibit indigne, iudicium sibi manducat & bibit, id est, eodem rationem. Dicit autem glossa ibidem, quod indigne manducat, & bibit, qui in crimine est, vel irreuerenter tractat. ergo qui est in peccato mortali, si hoc sacramentum accipiat, damnationem acquirit, mortaliter peccans.

RESPON. Dicendum, quod in hoc sacramento sicut in alijs, id quod est sacramentum, est signum eius, quod est res sacramenti. Duplex autem est res huius sacramenti, sicut supra dictum est. Vna quidem, quæ est significata & contenta, scilicet ipse Christus: alia autem est significata & non contenta, scilicet corpus Christi mysticum, quod est societas sanctorum. Quicumque ergo hoc sacramentum sumit, ex hoc ipso significat se esse Christo unitum, & membris eius incorporatum: quod quidem fit per fidem formatam, quam nullus habet cum peccato mortali. Et ideo manifestum est, quod quicumque cum peccato mortali hoc sacramentum sumit, falsitatem in hoc sacramento committit, & ideo incurrit sacrilegium, tamquam sacramenti violator, & propter hoc mortaliter peccat.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod Christus in propria specie apparens, non exhibebat se tangendum hominibus in signum spiritualis unionis ad ipsum, sicut exhibetur sumendus in hoc sacramento. Et ideo peccatores eum in propria specie tangentes, non incurrebant crimen falsitatis circa diuinum, sicut peccato res sumentes hoc sacramentum. Et præterea Christus adhaererebat similitudinem carnis peccati; & ideo conuenienter se peccatoribus tangendum exhibebat: sed remota similitudine carnis peccati per gloriam resurrectionis, se tangi prohibuit a muliere, quæ defecit fidei circa ipsum patiebatur, secundum illud Ioan. 20. Noli me tangere, nondum enim ascendi ad Patrem meum, scilicet in corde tuo, vt Augustinus exponit. Et ideo peccatores qui defectum fidei formatæ patiuntur circa Christum, repelluntur a contactu huius sacramenti.

AD SECUNDUM dicendum, quod non quælibet medicina comperit secundum quemlibet statum infirmitatis. Nam medicina, quæ datur iam liberatis a febre, ad confortationem noceret, si daretur adhuc febricitantibus: ita etiam baptismus, & poenitentia sunt quasi medicina purgatiua, quæ dantur ad tollendam febrem peccati: hoc autem sacramentum est medicina confortatiua, quæ non debet dari, nisi liberatis a peccato.

AD TERTIUM dicendum, quod maxima bona intelligit Augustinus virtutes animæ, quibus nullus male vititur, quasi principijs mali usus: Virtus tamē eis aliquis male: quasi obiectis mali usus, ut patet in his, qui de virtutibus superbiunt: ita & hoc sacramentum quantum

est ex se, non est principium mali usus, sed obiectum. unde Augustinus dicit: multi indigne accipiunt corpus Christi, per quod docemur, quam cauendum sit male accipere bonum: ecce enim per bonum factum est malum, dum male accipitur bonum: sicut econtra Apostolo per malum factum est bonum, cum bene accepit malum, scilicet cum stimulum Satanæ patienter portauit.

AD QUINTUM dicendum, quod per usum non accipitur ipsam corpus Christi, sed solum sacramentum eius: quia scilicet non pertingit usus ad substantiam corporis Christi, sed solum ad species sacramentales, ut supra dictum est: sed ille qui manducat, non solum sumit species sacramentales, sed etiam ipsum Christum, qui est sub eis. Et ideo a uisione corporis Christi nullus prohibetur, qui sit sacramentum Christi consecutus, scilicet baptismum. Non baptizari autem non sunt admittendi, etiam ad inspectionem huius sacramenti, ut patet per Dionysium in libro Ecclesiæ Hierar. sed ad manducationem non sunt admittendi, nisi soli illi, qui non solum sacramentaliter, sed etiam realiter sunt Christo coniuncti.

AD QUINTUM dicendum, quod hoc quod non habet aliquis conscientiam sui peccati, potest contingere dupliciter. Vno modo per culpam suam, uel quia per ignorantiam iuris, quæ non excusat, reputat non esse peccatum quod est peccatum (puta si aliquis fornicator reputaret simplicem fornicationem non esse peccatum mortale) uel quia negligens est in examinatione sui ipsius: contra id quod Apostolus dicit II. Corinth. 11. Probet autem seipsum homo. & sic de pane illo edat, & de calice bibat: Et sic nihilominus, peccat peccator sumens corpus Christi, licet non habeat conscientiam peccati, quia ipsa ignorantia est ei peccatum: alio modo potest contingere sine culpa ipsius: puta cum doluit de peccato, sed non est sufficienter contritus: & in tali casu non peccat sumendo corpus Christi: quia homo per certitudinem scire non potest, utrum sit uere contritus: sufficit enim, si in se signa contritionis inueniat, puta si doleat de præteritis, & proponat cauere de futuris. Si uero ignorat hoc quod fecit, esse actum peccati, propter ignorantiam facti, quæ excusat (puta si accessit ad non suam, quam credebatur esse suam) non est ex hoc dicendus peccator: si militer etiam si totaliter est peccatum oblitus, sufficit ad eius deletionem generalis contritio, ut infra dicitur. unde iam non est dicendus peccator.

ARTICVLVS V.

Vtrum accedere ad hoc sacramentum cum conscientia peccati, sit grauissimum omnium peccatorum.

AD QUINTUM sic proceditur. Videtur, quod accedere ad hoc sacramentum cum conscientia peccati, sit grauissimum omnium peccatorum. Dicit enim apostolus I. ad Corinth. 11. Quicumque manducaverit panem, & biberit calicem Domini indigne, reus erit corporis & sanguinis Domini: gloriæ, hoc est, ac si Christum occiderit, punietur: sed peccatum

Trac. 2. in Ioann. circa prin. tom. 9.

q. 76. ar. 7.

Cap. 7. eccl. Hier. par. 3. paua prin.

Non est peccatum mortale peccatus.

Super quæst. septima articulum quintum.

In articulo 5. eiusdem q. Durand. occurrit in 4. sententia. distin. 9. q. 2. articulo 2. obiciens contra rationem, & conclusionem Auctoris, in hoc, quod dicit sacrilegium indigne communicantium esse grauius peccatum omnibus peccatis, quæ sunt contra puras creaturas.

Et contra conclusionem quidem dicit factis graue uideri plus peccare irreuerenter sumentem eucharistiam, quam iniuste occiderem proximum. Contra

4. di. 9. ar. 9. q. 2. & 1. co. 11. lec. 5.

Glo. interli nearis ibi sent.